

Kaupan vuosivapaajärjestelmä

1 § Vuosivapaan ansainta

Vuosivapaajärjestelmässä työntekijä ansaitsee kalenterivuositain 1.1.2017 alkaen vuosivapaata. Niissä työsuhteissa, jotka alkavat 1.1.2017 tai sen jälkeen, vuosivapaiden ansainta alkaa vasta työsuhteen kestänyt 6 kuukautta.

Vuosivapaata kerryttävät kalenterivuositain:

- tosiasiallisesti tehdyt työtunnit,
- muu työaikalain 2 luvun 4 §:n tarkoittama työajaksi luettava aika,
- työnantajan määräämä koulutus, siltä osin, kuin työnantaja maksaa säännöllisen työajan ansion menetystä
- luottamusmiehellä ja työsuojeluvaltuutetulla työstävapautusaika sekä
- henkilöstön edustajan koulutussopimuksen mukainen työnantajatuon piiriin kuuluva ammattiyhdistyskoulutus siltä osin, kuin työnantaja maksaa säännöllisen työajan ansion menetystä.

Jokaista kertynyttä 220 tuntia kohden työntekijä ansaitsee vuosivapaita alla olevan taulukon mukaisesti:

Kertyneiden tuntien määrä	Vuosivapaiden määrä	Vuosivapaatuntien määrä (37,5)	Vuosivapaatuntien määrä (40)
220	1	7,5	8
440	2	15	16
660	3	22,5	24
880	4	30	32
1100	5	37,5	40
1320	6	45	48
1540	6,5	48,75	52

Esimerkki 1:

Työntekijän työsuhde on alkanut ennen 1.1.2017. Hänen kohdallaan vuosivapaan ansaintaan oikeuttavia tosiasiallisesti tehtyjä työtunteja lasketaan 1.1.2017 alkaen.

Esimerkki 2:

Työntekijän työsuhde on alkanut 14.2.2017. Kuusi kuukautta tulee täyteen 13.8.2017. Hänen kohdallaan vuosivapaan ansaintaan oikeuttavia tosiasiallisesti tehtyjä työtunteja lasketaan 14.8.2017 alkaen.

Esimerkki 3:

Työntekijän työsuhde on kestänyt 30.1.-28.4.2017. Työntekijän kanssa solmitaan uusi työsuhde 1.5.2017. Vuosivapaiden ansainta alkaa työsuhteiden kestänyt yhteensä 6 kuukautta.

Tältä osin noudatetaan työsopimuslain 1 luvun 5 §:n periaatteita työsuhde-etuuksien määräytymisestä lyhytaikaisin keskeytyksin toisiaan seuraavissa työsuhteissa. Vuosivapaan ansaintaan oikeuttavia tosiasiallisesti tehtyjä työtunteja lasketaan 30.7.2017 alkaen.

2 § Vuosivapaan antaminen

Vuosivapaat annetaan ensisijaisesti ansaintavuoden aikana, kuitenkin viimeistään ansaintavuotta seuraavan vuoden huhtikuun loppuun mennessä.

Työntekijän aloitteesta voidaan kirjallisesti sopia, että vuosivapaat annetaan viimeistään ansaintavuotta seuraavan kalenterivuoden loppuun mennessä.

Vuosivapaita ei saa sijoittaa muiden vapaiden ajalle.

Vuosivapaat on mahdollisuuksien mukaan annettava jonkin muun vapaan yhteydessä. Vapaa voidaan kuitenkin antaa myös yksittäisenä päivänä, kuten esimerkiksi arkipyhänä.

Vuosivapaita annettaessa on kuultava työntekijää. Kolme päivää tai sitä pidemmästä yhdenjaksoisesta vuosivapaasta on sovittava työntekijän kanssa.

Vuosivapaa on merkittävä työvuoroluettelon. Sille kalenterivuorokaudelle, jolle vuosivapaa sijoittuu, ei voi suunnitella alkamaan tai päättymään työvuoroa.

Vuosivapaat tulee antaa kokonaisina vapaapäivinä ja yhden vuosivapaan arvo on 7,5 tuntia.

Työntekijän ansaittua 6,5 vuosivapaata tulee 6 päivää ylittävä vapaan osa antaa kokonaisena vapaapäivänä. Vuosivapaan arvo on 3 tuntia 45 minuuttia.

Poissaolot eivät muuta työvuoroluettelon mukaisia vuosivapaita.

Vuosivapaan ajalta työntekijä ansaitsee vuosilomaa.

3 § Vuosivapaan vaikutus työaikaan ja vuosivapaan arvosta toisin sopiminen

Yksi vuosivapaa vähentää kyseisen viikon tai tasoittumisjakson työpäivien määrää 1:llä ja työtuntien määrää 7,5 tunnilla. Kuusi päivää ylittävä vapaan osa vähentää työpäivien määrää 1:llä ja työtuntien määrää 3 tunnilla 45 minuutilla.

Esimerkki 4:

37,5 tuntia tekevä, yritys ei käytä työajan tasoittumisjärjestelmää

Työntekijä on maanantaista torstaihin töissä yhteensä 30 tuntia. Perjantain hän on vuosivapaalla. Vuosivapaa vähentää kyseisen viikon työpäivien määrää 1:llä ja työaika 7,5 tunnilla. Kyseisellä viikolla työpäiviä on 4 ja työaika on enintään 30 tuntia.

Jos kyseisellä viikolla sovitaan tehtäväksi lisätyötä, maksetaan korotettu palkka 30 tuntia ylittäviltä tunneilta.

Esimerkki 5:

Alle 37,5 tuntia tekevä, yritys ei käytä työajan tasoittumisjärjestelmää

Työntekijän viikoittainen työaika on työsopimuksen mukaan 22,5 tuntia. Hän on maanantaina ja tiistaina töissä yhteensä 15 tuntia. Keskiviikon hän on vuosivapaalla, jonka arvo on 7,5 tuntia.

Kyseisellä viikolla hän voi tehdä vielä 15 tuntia lisätyötä yksinkertaisella palkalla 30 tuntiin asti. Korotettu palkka maksetaan 30 tuntia ylittäviltä tunneilta.

Esimerkki 6:

Työntekijälle on merkitty työvuoroluetteloan perjantaiksi vuosivapaa. Kyseessä on kuusi päivää ylittävä vapaan osa, joka toteutetaan kokonaisena vapaapäivänä ja se vähentää kyseisen viikon työpäivien määrää 1:llä ja työaika 3 tunnilla ja 45 minuutilla. Työntekijä on töissä suunnitellusti maanantaista torstaihin yhteensä 33 tuntia ja 45 minuuttia.

Jos kyseisellä viikolla sovitaan tehtäväksi lisätyötä, maksetaan korotettu palkka 33 tuntia ja 45 minuuttia ylittäviltä tunneilta.

Esimerkki 7:

Yritys käyttää työajan tasoittumisjärjestelmää

Alle 37,5 tuntia tekevän sovittu viikkotyöaika on 30 tuntia. Työpaikalla on käytössä 12 viikon tasoittumisjärjestelmä. Jaksolle suunniteltu tuntimäärä on (12 x 30) 360 tuntia. Jakson aikana työntekijälle on annettu 2 vuosivapaata. Toteutuneet vuosivapaat vähentävät tasoittumisjakson työpäivien määrää 2:lla. Jakson enimmäistyöaika korotetun palkan osalta on sama kuin kokoaikaisella työntekijällä eli (12 x 37,5 – 15) 435 tuntia.

Työntekijä on tehnyt jakson aikana 500 tuntia, joista 10 tuntia vuorokaudessa ylittäviä tunteja on 12. Tehdyistä tunneista vähennetään erikseen 50 %:lla korvattavat 10 tuntia ylittävät tunnit (500 – 12), jolloin tunteja jää 488. Tästä tuntimäärästä vähennetään jakson viikkojen enimmäistyöaika 435 tuntia, jolloin 50 %:lla korvattavia tunteja jää 53.

Jakson enimmäistyöaikaan saakka tehdyistä 435 tunnista maksetaan yksinkertainen tuntipalkka ja 50 %:lla korvattavia tunteja on yhteensä 65 tuntia (12 + 53).

Vuosivapaata kerryttäviksi tunneiksi kirjataan 500 tuntia.

Ylityökirjanpitoon kirjataan tasoittumisjaksossa keskimäärin 40 tuntia viikossa ylittävä työ eli 20 tuntia. (500 tuntia - 12 x 40 tuntia).

Työntekijän aloitteesta voidaan sopia toisin yksittäisen vuosivapaan arvosta.

Esimerkki 8:

Vuosivapaan arvo on 7,5 tuntia. Työntekijän aloitteesta työvuoroluettelon mukainen 6 tunnin työvuoro sovitaan muutettavaksi vuosivapaaksi. Vuosivapaa sovitaan vastaamaan työvuoron pituutta, jolloin työntekijälle jää yhden kokonaisen vuosivapaan osalta jäljelle 1,5 tuntia vapaata. Työnantaja ja työntekijä sopivat jäljelle jääneen vapaan antamisesta esimerkiksi:

- työpäivää tai työpäiviä lyhentämällä tai
- maksamalla vapaa 5 §:n mukaisesti rahakorvauksena tai
- siirtämällä vapaa työaikapankkiin

Esimerkki 9:

Vuosivapaan arvo on 7,5 tuntia. Työntekijän aloitteesta työvuoroluettelon mukainen 9 tunnin työvuoro sovitaan muutettavaksi vuosivapaaksi. Vuosivapaa voidaan sopia vastaamaan työ-

vuoron pituutta, jolloin työntekijältä kuluu 9 vuosivapaatuntia. Ellei näin sovita, on vuosivapaan arvo 7,5 tuntia. Tällöin voidaan sopia jäljelle jäävän 1,5 tunnin teettämisestä myöhemmin tai sen antamisesta esimerkiksi palkattomana vapaana.

Esimerkki 10:

Työnantaja ja työntekijä voivat sopia, että työntekijän 6 päivää ylittävä vapaan osa 3 tuntia 45 minuuttia toteutetaan muutoin, esimerkiksi:

- työpäivää tai työpäiviä lyhentämällä tai
- maksamalla se 5 §:n mukaisesti rahakorvauksena tai
- siirtämällä vapaa työaikapankkiin

Työnantaja ja työntekijä voivat 23 §:n mukaisesti sopia toisin vuosivapaan arvosta silloin, kun työntekijän työaika on järjestetty säännöllisesti alle 7,5 tunnin työvuoroihin, joiden pituus on aina sama. Vuosivapaan arvo on sovittava vastaamaan säännönmukaisen työvuoron pituutta.

Esimerkki 11:

Työntekijä on osittaisella hoitovapaalla. Hän tekee 6 tunnin vakiotyövuoroja 5 päivänä viikossa. Työnantaja ja työntekijä voivat sopia vuosivapaan arvon vakiotyövuoron mukaiseksi. Työnantaja voi suunnitella sovitun arvoisia vuosivapaita työvuoroluetteloon ilman erillistä sopimista.

Tällöin työntekijälle jää yhden kokonaisen vuosivapaan osalta jäljelle 1,5 tuntia vapaata. Työnantaja ja työntekijä sopia jäljelle jääneen vapaan antamisesta esimerkiksi:

- työpäivää tai työpäiviä lyhentämällä tai
- maksamalla vapaa 5 §:n mukaisesti rahakorvauksena tai
- siirtämällä vapaa työaikapankkiin

4 § Palkka vuosivapaan ajalta

Vuosivapaan ajalta työntekijä saa palkkansa kiinteine lisineen, ilman tuntikohtaisia olosuhdelisiä ja työaikalisisiä.

Provisiopalkkaisen tulee saada vuosivapaan ajalta keskimääräinen päiväprovisionsa.

5 § Vuosivapaan maksaminen rahakorvauksena

Vuosivapaan jatkuvasta maksamisesta rahakorvauksena voidaan sopia työntekijän kanssa 23 §:n mukaisesti silloin, kun työntekijä on 1 §:n mukaisesti vuosivapaan ansainnan piirissä. Kun työntekijä on ansainnut vuosivapaan, maksetaan hänelle vuosivapaan arvoa vastaava rahakorvaus seuraavana palkkapäivänä ilman erillistä sopimista.

Työntekijän aloitteesta voidaan sopia yksittäisen vuosivapaan tai sen osan maksamisesta rahakorvauksena. Rahakorvaus on suoritettava työntekijän seuraavana palkkapäivänä.

Esimerkki 12:

Työntekijälle on kertynyt 4 vuosivapaata ja hän haluaa saada yhden vuosivapaan rahakorvauksena. Jäljelle jääneiden vuosivapaiden maksamisesta rahakorvauksena tulee sopia erikseen.

Rahakorvauksen suuruus saadaan laskemalla työntekijän henkilökohtainen tuntipalkka, joka kerrotaan vuosivapaan arvolla. Laskennassa huomioidaan työntekijän kiinteät lisät ilman tuntikohtaisia olosuhdelisiä ja työaikalisia.

Kuukausipalkkaisen työntekijän tuntipalkka saadaan jakamalla työntekijän kokoaikatyön mukainen kuukausipalkka luvulla 160.

Jos vuosivapaita ei ole ollut mahdollista antaa 2 §:n mukaisesti ansaintavuotta seuraavan vuoden huhtikuun loppuun mennessä, maksetaan vuosivapaat rahakorvauksena työntekijän seuraavana palkkapäivänä.

Esimerkki 13:

Työntekijä on ollut pitkällä sairauslomalla, eikä vuosivapaata ole voitu tästä syystä antaa huhtikuun loppuun mennessä. Tällöin työnantaja maksaa vuosivapaat huhtikuun jälkeisenä seuraavana palkkapäivänä.

Jos työntekijän aloitteesta on kirjallisesti sovittu vuosivapaiden antamisesta viimeistään ansaintavuotta seuraavan kalenterivuoden loppuun mennessä, eikä tämä ole ollut mahdollista, suoritetaan rahakorvaus viimeistään kalenterivuoden päättymisen jälkeisenä työntekijän seuraavana palkkapäivänä.

6 § Vuosivapaat työsuhteen päättyessä

Työsuhteen päättyessä pitämättömät vuosivapaat korvataan rahakorvauksena.

Mikäli työntekijän aloitteesta on sovittu vuosivapaan pitämisestä ennen kuin työntekijä on ansainnut vuosivapaata ja työsuhde päättyy työntekijästä johtuvasta syystä, on työnantajalla oikeus periä vuosivapaan ajalta maksamansa palkka takaisin.